

Celo leto	12 K
Pol leta	6 K
Četrta leta	3 K
Mesečno	1 K

Posamezne številke 10 v.

Zunaj Avstrije celo leto 17 K.

Inserati ali oznanila
se računijo s 15 vin. od 6 redne
petitvrste; pri večkratnih ozna-
nilih velik popust.

STRAŽA

Neodvisen političen list za slovensko ljudstvo.

Št. 12.

Maribor, dne 30. januarja 1911.

Letnik III.

Nekaj o naši statistiki.

„Vse stvari obstoje iz števil“, so rekli stari pigorejci. „vse stvari so vrejene po meri in številu“, uči sv. pismo. Ta globoka modroslovska resnica je temelj statistični vedi ter ima polno veljavo tudi v življenju in gibanju narodov. Statistične številke so za narod mnogokrat ona usodna roka, ki piše na steno: Mehe, Tekel, Fares. Ravnokar gre huronski krik skozi nemško časopisje, ki ne bo tako hitro utihnil, češ, Slovenci izumirajo. In res, posledek ljudskega štetja na Štajerskem in Koroškem bo najbrž ta, da bo število Slovencev za nekaj tisoč padlo proti številu leta 1900. Vemo sicer dobro, da to štetje nima prav nikakšne znanstvene veljave, prvič že načelo občevalnega jezika ni primerno merilo za številnost tega ali onega naroda, drugič je pa način letošnjega štetja čisto navadna politična sleparija. Vendar nam ta izgovor ne sme zadoščevati, prijati moramo stvar bolj resno in napraviti popolnoma določeno bilanco o številni moči našega naroda. Znani so namreč že sedaj slučaj, da je v čisto slovenskih občinah padlo število prebivalstva v zadnjem desetletju. Odkod to? Vzrok utegne biti manjše število porodov, slabše in neprimerno sklepanje zakonov, močnejša umrljivost ali pa izselitev. Na vsak način je to nezdrav pojav in se mu mora poiskati vir, iz katerega izvira. Prvi trije vzroki so bolj etično-fizične narave, četrti bolj ekonomične. Sploh, smo li Slovenci v zadnjem desetletju številno napredovali ali nazadovani? Omejimo se le na Štajersko in Koroško kot najbolj ogroženi pokrajini.

Odgovor na to nam bodo dale naslednje statistične tabele:

1. Na podlagi matrik se naj sestavi iz vseh župnij Južne Štajerske, oziroma slovenskega dela Koroške število porodov in smrtnih slučajev. Rezultat se naj primerja s številom prebivalstva, ki ga je doseglo letošnje ljudsko štetje. Pokazal se bo prirast ali pomanjkljaj. Ako je število prebivalstva večje kakor bi imelo biti po številu porodov in smrti, se je prebivalstvo pomnožilo vsled priselitve. To se bo opazilo zlasti v mestih in industrijalnih krajih; če je število manjše, kaže to na izselitev. Celokupno število porodov in smrti bo pokazalo, da li Slovenci številno na-

predujemo ali nazadujemo. Zibelka in rakev odločujeta obstoj narodov.

2. Zelo važno je, v kakem razmerju stoje porodi dečkov in deklic. Statistiki in narodopisci namreč učijo, da je gotovo znamenje propadajočega naroda, ako število novorojenih dečkov daleč presega število deklic. Kako je v tem oziru pri nas na Štajerskem in na Koroškem?

3. Glejati je na to, v kaki dobi ljudje najbolj umirajo. Samo po sebi je umevno, da največ ljudi umrje v otroški in mladeniški dobi, toda če smrtna kosa le preveč kosi mladi zarod, je to znamenje, da higijenične, telesne ali moralne razmere niso normalne. Pazi se naj pri tem tudi na število mrtvorojenčkov. Napravi naj se naslednji pregled:

I. Mrtvorojenčki v zadnjem desetletju.	
II. Umrljivost v prvem letu življenja.	
III. Umrljivost od 1. do 5. leta.	
IV. „ do 10. leta.	
V. „ do 15. „	
VI. „ do 20. „	
VII. „ do 30. „	
VIII. „ do 40. „	
IX. „ do 50. „ itd. po desetletjih.	

Veliko število visokih starčkov je znamenje fizične živčnosti.

4. Za fizični razvoj zaroda in redno družinsko življenje je velike važnosti, v kateri dobi se sklepajo zakoni. Prezgodaj sklenjeni zakoni se mnogokrat sklepajo lahkomisljeno in kvarno vplivajo na zarod, prepozno sklenjeni zakoni ostanejo brez otrok, dajejo povod prepričanju ali pa otroci postanejo prezgodaj sirote. Od moške strani zabranjuje dandanes postava vojaške dolžnosti prezgodnjo ženitev, sploh pa se menda med Slovenci prej prepozno kakor prezgodaj sklepajo zakoni. Drugače je to med prekmurškimi Slovenci in na Hrvaškem.

Pri poročni starosti so vpoštevati naslednji razpredelki: Poročna starost ženina in neveste pred 20. letom, od 21.—24. leta, od 25.—30. leta, od 31.—40. leta, od 40.—50. leta, od 50.—60. leta, nad 60. let.

Ako se pri novorojenih odštejejo nezakonski otroci, se lahko izračuni, koliko otrok pride povprečno na zakonski par, kar je zelo važno merilo za množitev in zdravje naroda.

5. Še na eno točko naše statistike mi je opozoriti, ki sicer s prejšnjimi ni v ožji zvezi, pač pa z obstojem našega naroda. Govorilo se je o njej že na zadnjem protialkoholnem shodu v Ptujju. Nedvomno je, da se od strani naših narodnih nasprotnikov vedoma in sistematično skuša s šnopom ugonobiti naše ljudstvo. Zlasti prednjači v tem ptujski okraj. Treba se je samo obrniti na znanega ptujskega pša, ki vsakemu lenuhu izposluje koncesijo za šnopsarno, zlasti če je „deutsch gesinnt.“ Okrajna glavarstva skrajno lahkomisljeno dovoljujejo koncesije, češ, država dobi iz tega dohodke. Sramota za državo, ki z demoralizovanjem ljudstva hoče polniti svoje blagajne!

Pa saj se razumemo! Naši državni oblasti so Slovenci na potu, zato bi ji bilo najljubše, če bi se vsi potopili v šnops kakega Hutterja ali Strachilla. Obrnimo vso pozornost na to rakovo rano! Zbrati treba število šnopsarn iz vseh občin, preračunati, koliko šnopsarn pride percentuelno na prebivalstvo dotičnih krajev ter pred vsem civiliziranim svetom ozi- gosati podlost naših nemčurjev in javnih oblasti, ki podpirajo ugonabljanje ljudstva.

Pomislimo še to: Nemcem je veliko na tem ležeče, da se izkaže čim večje število zločinov med Slovenci, šnops pa najbolj pospešuje zločinstvo, torej . . .

Ob začetku zgodovine človeškega rodu stoji zapisano: „Rastite in množite se!“ Ljudstvo, pri katerem se to več ne uresničuje, je obsojeno k smrti, a bolezen, če se pravočasno spozna, se še da ozdraviti.

Napravimo torej bilanco o našem narodu po navedenih načelih; če izpade ugodno, nas naj to osrči v trdem boju, če neugodno, pa iščimo vzrok in zdravilo. Stvar je zelo resna in bi naj ne ostala samo na papirju. To akcijo bi naj vzela v roke „Slovenska Straža“ ali pa „Zgodovinsko društvo za Slovensko Štajersko.“ Nihče se naj ne boji neznanega truda, povzeti iz matrik dotične podatke. Resno in konkretno začnimo študirati naše ljudstvo, pa na podlagi tega tudi smotreno in dosledno delovati.

PODLISTEK.

Zgodovina pokristjanjenja sekovske škofije.*

Naslov knjige se ne vjema povsem z njeno vsebino, govori namreč ne le o pokristjanjenju današnjega ozemlja sekovske škofije, ampak o pokristjanjenju stare Karantanije in Panonije s posebnim oziranjem na ozemlje solnograške in sekovske škofije na Štajerskih tleh. Na zemlje južno od Drave se gospod pisatelj ne ozira, pač pa na oni del stare sekovske škofije, ki je leta 1859. prišel pod lavantinskega škofa. Prav zato je knjiga za nas Slovence v mnogoterem oziru aktualne važnosti. Knjiga nam za pravo podaja zgodovino pokristitve karantansko-panonskih Slovencev, zakaj za časa, ko se je širilo pri nas krščanstvo, so po celi današnji Štajerski in Koroški in še dalje prebivali Slovenci; v dobi nemške kolonizacije v 10. in 11. stoletju se ni šlo več za pokrščevanje, zakaj nemški doseljenci so bili gotovo že kristjani. Časovno sega knjiga od rimske dobe do nadškofa sv. Gebharda († 1086), ki je pri nas vpeljal farni zistem (1060—1062) mesto prejšnjih misijonskih postaj in je s tem bilo zaključeno pokristjanjenje.

V uvodu poda pisatelj najprej na kratko vsebino veleznamenitega zgodovinskega dela „Conversio Bagoariorum et Carantanorum“, potem pa razdeli tvarino v 4 oddelke: I. Doba pred Virgilijem († 784), II. Pokristjanjenje Karantanije. III. Pokristjanjenje Spodnje Panonije. IV. Sklep pokristjanjenja. Materijelno je sicer vse to večinoma obdelano že po Muharju, Kosu in Huberju idr., vendar knjiga ni enostavni posnetek, marveč ima zlasti v dvojnem oziru veliko vrednost. Prvič nam podaja tvarino v pregled-

ni zvezi, drugič si zna pisatelj varovati samostojno sodbo ter je v marsičem popravil Muharja, Huberja in Kosa. Že v prvem odstavku mu bo treba pritrditi nasproti Felicettii in Kosu, da je današnje okrožje Dunajskega novega mesta do srede 10. stoletja spadalo k Panoniji in ne h Karantaniji. Po letu 955 Madžarom izrgani kosi Panonije so namreč bili priklopljeni Karantaniji, kar je omenjene zgodovinarje premetilo, da so to prenesli v dobo pred madžarsko okupacijo.

Z večino današnjih zgodovinarjev je tudi gospod Ljubša prepričan, da so Slovenci prišli v svojo novo domovino šele po odhodu Langobardov, torej po letu 568.

Po propadu rimske oblasti in kulture je bilo treba krščanstvo pri nas čisto na novo zasaditi; bilo je že itak izopačeno po krivoverstvu, Langobardi in Slovenci so mu zatrli še zadnji sled. Okoli 1748. postanejo Slovenci — vsled avarskih napadov — odvisni od Bavarcev, ki so si takoj zasigurali Karantanijo tudi v cerkvenem oziru in sicer še pred 1. 752.

Kmalu pridejo v deželo solnograški misijonarji, izrecno jih je poklical vojvoda Kajtimar (Hotimir), okoli leta 755. pride v Karantanijo škof Modest († ok. 765). Kos si v tem nasprotuje, ko pravi (Gradivo II., str. 144, op. 6), da je prvi pokrajinski škof v Karantaniji bil Modest okoli 1. 770., na drugem mestu pa, da je umrl že okoli 1. 765. (Gradivo XLV, 272, op. 6). Sicer se pri koroških vojvodah naš gospod pisatelj drži Kosove kronologije. Leta 788. je Karantanija z Bavarsko vred prišla pod frankovsko oblast. V razdelitvi tvarine gospod pisatelj ni celo dosleden. V prvem oddelku govori že o Modestu, katerega je Virgilij postavil za pokrajinskega škofa, dočim v drugem oddelku govori o Kolumbanu in Amandu, ki sta že davno pred Virgilijem med Slovenci skušala zasejati seme krščanskega evangelija, a brez uspeha, najbrž zaradi neznanja jezika. Sv. Ruperta na štajerskih tleh nikoli ni bilo, kar je isti pisatelj že 1. 1909. pojasnil v „Voditelju.“

Za časa Modestovega je na ozemlju današnje

Štajerske nastala cerkev „ad Undrimas.“ Glede tega kraja zavrže pisatelj vse dosedanje podmene drugih zgodovinarjev ter se odloči za Tanglovo podmeno, da je Undrima Modestove dobe isto, kar Pouminchirichun v listini 1. 935 (Baumkirchen pri Judenburgu). V besedi Undrima tipa namreč (s Krone-som) slovensko korenika drevo, da si enačbi Undrima — u drevoma previdno dostavi vprašaj.

Po smrti Modestovi je solnograški nadškof zatrl karantansko pokrajinsko škofijo in mesto nje ustanovil arhidijakonot — najprej enega, potem tri, da je tako Karantanijo tesneje zvezal s Solnogradom, zakaj bavarski vojvodi tudi niso radi gledali škofije v Karantaniji. Sploh je bila usoda Karantanije s tem že zapečatenata, ker je dobila misijonarje iz Solnograda. Ko bi bili prišli misijonarji iz Rima ali vsaj Ogleja, bi zgodovina nekaj slovenskih dežel imela čisto drugi tok.

Toda s slovenskim življenjem v Karantaniji in Panoniji se je vendar moralo računati. Ko je tedaj konec 8. stoletja bila strta avarska moč, je nadškof Arno prepotoval slovensko zemljo in se je pri tem prepričal, da je za uspešno misijonsko delo med Slovenci treba enotne cerkvene organizacije s škofom na čelu. Na njegovo priporočilo se je tedaj ustanovila karantansko-panonska, čisto slovenska škofija nad Dravo, a Sp. Panonija je bila 1. 850. izvzeta in kot arhidijakonot neposredno podrejena Solnogradu, kmalu potem je za časa sv. Metodija v panonskem delu začasno prenehala solnograška oblast, v 11. stoletju pa je karantansko-panonska škofija celo prenehala; njena naslednica je bila krška škofija (ust. 1. 1072), potem sekovska (1. 1218) in lavantinska (1. 1228), o zemlje nemške škofije je bilo prvotno zelo omejeno, pač pa je krški in pozneje sekovski škof opravljal službo generalnega vikarja. Z odpravo karantansko-panonske škofije so pač solnograški nadškofje hoteli pritegniti vso oblast na se, karantansko-panonska škofija, ki bi imela količaj samostojnosti, jim je bila trn v očesu.

(Dalje prili.)

* Die Christianisierung der heutigen Diözese Seckau von Matthias Ljubša, Strafanstalts-Seelsorger. Graz u. Wien 1911. Styria. Str. XV, 247. C. broš. K 6.

Majhno dobroidoče trgovino

na deželi vzajem v najem. Ponudbe pod šifro „Bodočnost“ poste restante Rače. **XXXXXXXXXXXX**

Proda se

lepa nova hiša z 2 sobama in kuhinjo, 10 let davka prosta, četrt ure od Celja. Zraven je drvarnica in 500 kvadratmetrov vrta. Zadnja cena 7000 kron, izplača se 4000 kron, 3000 kron pa je vknjiženih. Oglas pri M. Črepinšek, Spodnja Hudinja, 65. 6-3

Službo knjigovodje

pri kakih hranilnici ali drugi zadrugi išče izvežbana moč z večletno prakso. Ponudbo na upravištvo Straže. 2-2

Naročite Stražo!**Vage**

za vagono, voze (mostne), centimaine, škalo, decimalne, za živino, tablicove in vsake druge vrste za gospodarske in obrtniške namene izdeluje ter priporoča po nizkih cenah

Jos. Kaláb,

tovarna za vage, Brno, Zidenice Moravsko. 80 slovenska obrt.

Dr. Alojz Šlechta,

poprej sekundarij na deželni bolnišnici v Ljubljani, je imenovan za

distriktnega zdravnika v Sevnici.

Nastopi to službo dne 1. februarja t. l. in bo ordiniral vsak dan od 8. do 12. ure dopoldne in od 2. do 6. ure popoldne v hiši št. 15 v Sevnici.

NAŠIM GOSPODINJAM

priporočujemo priznani najboljši pridatek za kavo „ZAGREBSKI pravi FRANCK“ s kavnim mlinčkom, kot izvrstni domači izdelek. 52

Poročam cenjenemu občinstvu v Mariboru in okolici, da se dobi pri meni od danes naprej znano izvrstna moka

iz I. avstro-ogrškega avtomat. paromlina Peter Majdič v Celju. Pričakujoč velikega obiska se udano priporoča

Alojz Šumenjak, trgovec s špecerij. blagom **Maribor, Tegetthof. ul. 31.**

Em. Kukec v Žalcu kupi hmelj

blago rudeče ali rumene barve po ceni K 120.— do K 140.—, srednje kakorvosti K 150.— do K 155.—, zelenkaste barve K 160.— do K 170.— debel ali malo šekast (šarčen) meterski cent. 3-2

Na debelo!**Na drobno!****Trgovina dalmatinskega vina.**

V nobeni družini ne sme manjkati kupica dobrega vina. V zalogi izvrstno naravno staro vino, vsake vrste v treh kvalitetah, rudeče in belo vino, priporočljivo slabokrvnim in prehlajenim osebam, izvrstno namizno vino, izboren prosečan, ki se posebno bolnikom priporoča. Za dokaz ponarejanja se plača 1000 K. Ta izborna vina so v zalogi samo pri

Angeli Cvitanic, Maribor**Färbergasse 2.**

Za trgovce in gostilničarje znižane cene! 10-3

Lepe sveče iz čistega čebelnega voska za Svečnico priporoča visokočast. duhovščini

Jožef Dufek

svečar in medicar

Maribor, Viktringhofgasse.

Edina špeciálna tvrdka za katoliška društva.

Društvene znake

v vseh izpeljavah in raznih cenah, kakor tudi častne znake, žeblice za zastave in podobe svetnikov v emailu. — Broše obeske in častna darila izdeluje in pošilja v zmernih cenah graver

Stanislav Mrkwicka Dunaj VII.

Zieglergasse 67.

Vzorci slav. društvom brezplačno!

Vzorci slav. društvom brezplačno!

Zelodčni likér**je najboljšo krepcilo želodca!**

Žalodčni likér „FLORIAN“ ne slabi in ne omami kakor razne opojne pijače, ampak daje moč in veselje do dela!

Ljudska kakovost liter K 2.40.

Kabinetna kakovost „ „ 4.80.

Naslov za naročila: „FLORIAN“, Ljubljana.

Hotel Trabesinger v Celovcu :**Velikovška cesta št. 5**

se priporoča

potnikom, ki prinočujejo v Celovcu. — Tukaj najdejo lepe, snažne in po zimi zakurjene sobe po 1 K do 5 K, okusne jedi, dobro pijačo po ceni.

Veliko dvorišče za vozove in tri hleve za konje. — Za zabavo služi kegljišče, po zimi zakurjeno. — Po leti sedi na senčnatem vrtu.

V tem hotelu najdete vsak dan prijetno slovensko družbo, posebno v sredah zvečer. 188

Velike dvorane za shode in veselice. 20

Na kolodvoru pričakuje gostov domači omnibus. Lastnik: Ivan Millonig.

Za ženitovanje, veselice in slične svečanosti se priporoča na rodna slaščičarna Eman. Ilich, Maribor

Vsak dan sveži pustni krapi. 20

Gornja Gosposka ulica št. 38.